החכמה היא באופן אחר ומהות אחר שאינה מערך אופן ומהות חכמה שבעולם הבריאה ואין בבריאה יכולת לקבל הארת חכמה כמו שהיא באצי' רק שע"י הפרסא המפסקת יהיה הארת בחי' חכמה בבריאה ג"כ לפי מזגה ותכונתה כדי שיובן השכל להתלמיד מן המשל ומתחדש שם בחי' חכ' ג"כ. ולכן נק' בריאה ג"כ יש מאין לפי שהיא מבחי' פרסא שהי' אור של תולדה דהיינו שנולד ונתחדש אור חכמה בבריאה כמו עד"מ השכל שמתחדש אצל התלמיד מן המשל שאמר לו שהמשל הוא בענין אחר והוא מבין מזה דעת רבו והרי שכל זה הוא חדש אצלו שמתחדש ע"י המשל. וכך אור זה דבריאה הוא אור חדש שמתחדש ע"י הפרסא. והנה המשכיל יבין שהתעלמות השכל של הרב בדרך המשל שאומר להתלמיד הוא שכל חכמתו בעצמות' הוא מלובש במשל זה ולא בכח לבד אלא בפו"מ. רק לפי שהענין שהחכמה מלובשת בו הוא שלא מענין השכלת חכמתו בעצמו אלא יצא ללמד שלא כענינו לכך השכלת הרב בענין שמרמז בו אין ההשכלה היא נראית ונגלית להתלמיד אלא עפ"י המשל שהוא ענין אחר וממנו מתחדש לו השכל עד שנק' אצלו שכל חדש אבל מ"מ השכל החדש הזה במהותו ועצמותו כבר היה לעולמים ומרומז הכל במשל. וכך הוא ענין התעלמות והתלבשות חכמה כו' דאצי' בבחי' פרסא להיות התהוות בחי' חכ' כו' דבריאה. שחכ' דאצי' היא במהותה ועצמותה בפו"מ המתלבשת בבחי' הפרסא וגורמת התהוות חכמה דבריאה כו' הרי חכמה דבריאה אע"פ שהיא אור חדש מ"מ כבר יש לה איזה ערך ויחוס עם חכמה דאצי'. משא"כ בחי' צמצום אוא"ס להיות אצי' היינו התעלמות האור והעדרו עד שאינו עולה בשם כלל כנ"ל ולכן נק' חד ולא בחושבן:

אך אנת הוא דאפיקת עשר תקונין כו' שמ"מ אינן בחי' נפרד לגמרי אף שאין להם ערך ויחס אליו כו' מ"מ מאחר שהאור נכלל במאור כו'. וגם אח"כ המשכת קו"ח כו' הרי הכל מתאחדים עמו. ואפי' לאנהגא בהון עלמין. עלמין הם בחי' כלים. ת' אלף עלמין דכטופין כו' דבאצי' איהו וחיוהי חד אפי' בבחי' כלים. וכמשל דבר גשמי הנתפס במחשבה שמחשבתו מקפת אפי' גשמי כאבן דומם הגם שאין המשל דומה לנמשל לא מני' כו'. מ"מ קצת מן הקצת יכול המשכיל להתבונן ולהשכיל ע"ד הנמשל מן המשל הזה כי כשם שיש כח ויכולת במחשבה להקיף את הדבר הגשמי בתוכו עם היותו דבר נפרד ממנו ממש ואין ערוך אליו מ"מ יש כח המחבר להיות דבר הגשמי מוקף במחשבה שבמוח. כך למעלה יש כח ויכולת לחבר את האורות וכלים ושם למעלה הם מחוברים להיות הכל אחדות א' ולא יפרדו. מה שא"א לצייר זה כמוח שכלנו בעולם הנפרד ובחי' כלים דאצי' הם ת' אלף עלמין דכטופין כו' תליסר אלף עלמין כו' שהן מבחי' נימין ושערות כו' ועד"ז התחלקות המחשבה לכמה מיני מחשבות עד אין מספר כו':

חך אריך וחד קציר וחד בינוני הנה חסד נק' אריך לפי שהוא מתפשט מלמעלה מעלה למטה מטה כמו מים היורדים ממקום גבוה למקום נמוך. וגבורות שהן ממטה למעלה נק' קציר שהוא מקצר ומגביל השפעת החסד שיהי' לפי ההעלאה שממטה למעלה:

וזהן ארדה נא ואראה הכצעקתה כו'. ר"ל אראה אם הכצעקתה הבאה אלי ממטה למעלה ארדה נא מלמעלה למטה שיהיו שוין ההעלאה וההמשכה אך לפי שההמשכה מלמעלה למטה היא בחי' או"י ובחי' חסדים לכך נאמר ארדה נא תחלה ואח"כ אראה כו'. ובינוני הוא רחמנות בחי' ממוצע בין החסד שהוא שלא להבחין כלל אע"פ שאינו הגון ובין גבורות לדון אם הוא הגון ורחמנות הוא ממוצע שמצד עצמו אינו ראוי מ"מ צריך לרחם כו':

ארדה נא וגו'. הנה הכצעקתה הוא לשון נקבה וכן הבאה. ועשו לשון נקבה ולשון זכר. וגם להבין מהו ארדה נא ואראה הלא משמים הביט ה'. אך פי' הכצעקתה היינו הצעקה העולה מבחי' מדת הדין שהיא בחי' מדת מלכות שנק' דין דינא דמלכותא דינא רק שהוא דינא רפיא מלך במשפט יעמיד ארץ וז"ש הכצעקתה הבאה וכמ"ש בערב היא באה. ורחל באה. וביאור הענין הנה מתחלה יש להקדים לשון השגור בדחז"ל גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם. גלוי וידוע דייקא. כי הנה הפילוסופים נלאו להשיג ענין ההשגחה פרטית כמו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה דקשה להם כיון שהוא ית' יחיד ומיוחד אחד האמת וא"כ איך יתכן ידיעת הש"י הפרטים וההשגחה פרטי' לתת דעתו על ענינים רבים שהרי זה בחי' רבוי. וחז"ל כיוונו לתרץ זה בדבור אחד באמרם גלוי וידוע לפני כו' שאין ידיעתו ית' כדמיון ידיעת האדם איזו דבר שדעתו השיג הדבר ומתחלה לא ידעו וכשיודע הדבר הרי דעתו מלובשת בידיעה זו ומחשבה זו שנותן דעתו להשיגה וקודם ידיעתו היה דעתו פנוי וה"ז בחי' שינוי והתפעלות משא"כ למעלה ידיעתו ית' שיודע כל העולמות ופרטיהן אין הענין שדעתו מתלבשת ונתפסת בזה אלא ע"ד גלוי וידוע שהכל גלוי וידוע לפניו ית' ממילא וא"צ להיות נתפס ומתלבש בהדבר לידע (במכש"כ ממה שמחיה ומהווה הדבר שלא ע"י התלבשות בהדבר כ"א על ידי היותו סוכ"ע. וכ"ש וק"ו שידיעת הדבר ופרטיו א"צ להיות ע"י התלבשות ותפיסה בהדבר כו') וכיון שהוא גלוי וידוע אין שייך כלל קושייתם שהוא בחי' רבוי כי זה אינו רק במין ידיעת האדם שא"א לו לידע דבר כ"א ע"י שדעתו ומחשבתו מתלבשים בידיעת הדבר. וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' כי הוא גלוי וידוע כו' (והמשכיל יבין דקות הדברים ולאו כל מוחא סביל דא). והנה כתיב (זכרי' ס"ד ד') שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ וכתיב (ד"ה ב' י"ו ט') כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ. ויש להבין דענין משוטטים ומשוטטות משמע שנמשך לראות ולעיין הדבר על ידי ראיה זו והרי זה כמו בחי' התלבשות בהדבר הנראה וידוע וזה לכאורה הפך ממ"ש בפי' גלוי וידוע. אך הענין כי נודע שבע"ס יש אורות וכלים כי בחי' חו"ג זהו בחי' כלי אבל האור הוא הארה מא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל רק שהאור מתלבש בהכלי שהוא חו"ג ושאר המדות שהן נקראים בחינת כלים שהם מגבילים את האור ובהן ועל ידם נמשך האור להיות מחיה נבראים בע"ג להיות התהוות מיכאל וגבריאל מחנה מיכאל מקבלים מבחי' חסד וגבריאל מבחי' גבורה שא"א להיות המשכה זו מהאור עצמו כ"א ע"י הכלים. כמו שא"א להיות השפעת כסף וזהב מהנשמה אא"כ מלובשת בגוף ונותנת הנשמה צדקה לעני ע"י היד הגשמי. והנה כמו כן ע"י הכלים דע"ס הוא ג"כ בחי' העלאת הזכות וחוב של כל נברא כי ע"י שהאדם עובר עבירה קונה לו קטיגור אחד נעשה פגם וכתם באותו המלאך הממונה ע"ז כי יש מלאכים שמקבלים ממדה זו ויש ממדה זו כנ"ל בענין מיכאל וגבריאל כו' ומלאך זה מעלה הדבר למלאך גבוה ממנו עד שמתעלה בכלים דע"ס דמלכות דאצי' המתלבשים בבי"ע ובתוך הכלי מלובש האור מא"ס ב"ה. ונמצא ע"י הכלים מתעלה להאור א"ס ב"ה המלובש בהכלים דע"ס. ולכן נאמר ע"ז עיניו משוטטות שהוא בחי' הכלים דע"ס.

שו"ה ועשו, נדפס: „לשון נקבה ולשון זכר" ובדפוס ראשון: „לשון זכר".

וגם המלאכים המקבלים מהם נק' מארי דעיינין ויש מארי דאודנין. והם משוטטים בכל הארץ כמאמר דע מה למעלה ממך עין רואה כו' ובהכלים שייך לומר משוטטים בבחינת התלבשות בהדבר. ובהם וע"י מתעלה הדבר בבחי' האור המלובש בתוכן מא"ס ב"ה והוא ע"ד גלוי וידוע שידיעה זו שבכלים דע"ס שעל ידי עיניו משוטטים היא בחי' גלוי וידוע לאור א"ס ב"ה המלובש בהכלים כיון שהאור באמת לאו מכל אינון מדות איהו כלל אע"פ שמלובש בהכלי כו'. וזהו תירוץ לקושיית הפילוסופים שאין ידיעה והשגחה זו גורם בחי' רבוי כי ההשגחה ע"ד עיניו משוטטות הוא ע"י הכלים כנ"ל אבל הידיעה בא"ס ב"ה המלובש בהכלים מה שיודע ורואה מה שעיניו משוטטות הנה ידיעתו יתברך זו היא בבחי' גלוי וידוע כו':

הגה"ה

(**ועיין** בפרדס שער פ"ח ושער ד' פ"ט מענין זה ובזוהר פקודי רנ"ב ע"א ואלין עיני ה' כולהו נטלי אשגחותא כו' ע"ש וברע"מ פ' שופטים ד' ער"ה סע"א. ויש להבין כיון דפי' עיני ה' הם הכלים דע"ס דאבי"ע והמלאכים. א"כ איך שייך שהבורא ית' יצטרך לידע את כל הנבראים ע"י אמצעות הע"ס והרי היוצר עין הלא יביט בעצמו דבשלמא לענין ההשפעה והמשכת החיות בהנבראים הוצרך להיות ע"י הכלים דע"ס שאל"כ לא יוכלו הנבראי' לקבל משא"כ לענין ידיעת השי"ת שיודע את כל הנבראי' אין שייך לומר כן ח"ו וא"כ למה צ"ל בחי' העינים שהם הכלים משוטטים כו' דהא בודאי הכל גלוי וידוע לפניו ית' בעצמו ביתר שאת שלא ע"י אמצעי'הכלי' כלל:

אך הענין כמ"ש כי אל דעות ה' שיש ב' בחי' בדעת דעת עליון וד"ת. ד"ע הוא בחי' מקיף וסוכ"ע היינו כי יש בחי' דעת שיודע ורואה הכל רק שהדעת הוא בבחי' מקיף דהיינו שאינו מתפשט בהמדו' להיות התפעלות מהדבר שהוא יודע או רואה וכענין שנאמר לא הביט און ביעקב שאין הפי' שלא הביט כלל אלא כמ"ש וירא און ולא התבונן וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו וע"ז נאמר טהור עינים מראות ברע שאין ראיתו הרע עושה רושם והתפעלות כלל כי שממית בידים תתפש ומשם מקור הסליחה והרחמים שאין מגיע שם שום פגם והוא למעלה מהכלים דע"ס. רק הפגם והשכר והעונש הוא נמשך ע"י הדעת המתפשט ונמשך במדות ונק' דעת תחתון והוא המתלבש בבחי' ממכ"ע היינו בכלים דע"ס דאבי"ע ולכן ידיעה זו היא ע"י בחי' עיני ה' שהם הכלים והמדות שע"ז נמשך ההתפעלות שכר ועונש שהפגם מגיע בהכלים דייקא משא"כ ע"י הידיעה שבדעת העליון שלא ע"י הכלים דע"ס אע"פ שהכל גלוי וידוע לא נמשך מזה התפעלות כו'. ותדע שכן הוא מענין ידיעה ובחירה שאין הידיעה שהשי"ת יודע שזה יהיה צדיק או רשע מכרחת את הבחירה כלל. ואיך הוא. אלא לפי שידיעה זו שהש"י יודע הכל מקודם אשר נעשה זהו בבחי' דעת עליון שלא ע"י הכלים דע"ס דהא עיני ה' משוטטים לראות המעשה שכבר נעשה שזה נראה לבחי' המלאכים והכלים דבי"ע שנעשה ע"ז פגם וכתם בהמלאך כו' וכנ"ל משא"כ הידיעה שהקב"ה יודע העתיד ומעשה האדם קודם שנעשה אינו על ידם כלל כ"א ידיעה זו היא במקום גבוה מאד בחי' דעת עליון ולהיות דעת זה בחי' מקיף אינו מכריח את הבחירה שאין האדם מתפעל מזה כמו שלא נמשך מדעת זה התפעלות אפי' בהמדות עליונים חו"ג להיות מזה שכר ועונש כנ"ל. ושיהי' שכר ועונש זהו דוקא ע"י דעת תחתון שע"י הכלים והעינים. ועיין בפרדס ש"ד פ"ט בענין ידיעה ובחירה שכ' כי יש חילוק בידיעה קודם שיחטא האדם אעפ"י שעתיד לחטוא. לאחר שחטא כו' ע"ש. ולפמ"ש יובן כי הידיעה קודם שיחטא זהו בבחי' דעת עליון וכנ"ל. וז"ש בפ' שמות וירא אלקים את בנ"י וידע אלקים פי' לא שנתחדש' הידיעה אלא שמקודם היה בדעת עליון שלא נמשך מזה התפעלות להיות עונש לפרעה ושכר לישראל וע"י וירא אלהים ע"י בחי' עיני ה' לראות המעשה כשכבר נעשה בפועל ע"ז וידע אלקים שנמשך בחי' הדעת תחתון המתפשט במדות להיות שכר ועונש. והנה השגחה זו מבחי' דעת עליון ע"ז נאמר עין ה' אל יראיו וכתיב עין בעין נראה כדפי' באד"ר דף ק"ל ע"א וע"ש דיוסף הצדיק זכה לזה וזהו בן פורת עלי עין וזכה לזה ע"י ויכלכל יוסף וזהו טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל ע"ש. ומזה יובן דבעון סדום שפגמו בזה ע"כ נמנע מהם גלוי בחי' עליונה זו הממתיק כל הדינים בחי' ורב חסד כו'): (ע"כ הגה"ה):

והנה בזוהר בסבא דמשפטים דק"ז ע"א פי' מ"ש עיניו משוטטות אלין נוקבין ומ"ש המה משוטטים אלין דכורין וכ"ה בזוהר ויחי דרמ"א סע"א דפי' משוטטים הם בתקוני שכינתא לתתא כו' היינו כי יש מלאכים שהם מז"א ויש מלאכים שהם ממלכות כמ"ש הרח"ו עמ"ש בזוהר ר"פ שמות דף ד' ע"א בענין איש וביתו באו וז"ל נ"ב ת"ת ומלכות ור"ל המלאכים שמן הז"א והמלאכים שמן המל' עכ"ל המק"מ שם. והמלאכים שהם בתקוני שכינתא היא בחי' מלכות דאצי' נק' נוקבין וכמש"ש בזוהר ד' רמ"ז ע"א בפי' בנות צעדה למיהוי עלי שור. בנות צעדה. צעדות מיבעי לי' אלא ההוא עין דכתיב לעילא ומאן איהו עין משפט כו' ואיהו עין צעדה ופסעת למיטל בנות לתקונהא והיינו בנות צעדה ולא בנים פי' שההשגחה הנמשכת ע"י הע"ס דמלכות דאצי' שהיא בחי' עין משפט ע"ש מלך במשפט יעמיד ארץ הוא נמשך ומתלבש בהמלאכים הנקראים בנות שהם בחי' נוקבין. וזהו בנות צעדה שהמל' צועדת על הבנות עלי שור לראות ולהשגיח מעשה התחתונים וע"ז נאמר עיניו משוטטות לשון נוקבא. וזהו ענין הכצעקתה הבאה אלי. לשון נקבה שהיא בחי' מלכות שנק' דינא דמלכותא והוא העלאת הפגם ע"י המלאכים שמבחי' מל' והכלים דע"ס דבחי' מל' הבאה אלי לאא"ס ב"ה המלובש בע"ס דאצי'. ועז"נ ארדה נא ואראה ע"י מדת החסד וכנודע שז"א רובו חסדים אנפוי דמלכא נהירין שהוא מ"ש עיני ה' הם משוטטים ל' זכר שהם בחי' דכורין שהוא בחי' חסד וארא הכצעקתה כו' שאולי ע"י מדת החסד ימצא להם זכות. וכמבואר באדר"ז דרצ"ג ע"ב שבחי' ההשגחה ע"י בחי' עיניו משוטטות ל' נוקבא הוא בחי' דין וההשגחה שע"י בחי' עיני ה' המה משוטטים הוא בחי' רחמים כו' ע"ש. והענין שהוא עד"מ כמ"ש ושפטו העדה והצילו העדה. עדה שופטת ועדה מצלת. לפי שבכל דבר יוכל ללמד זכות וחובה וע"כ ארז"ל פסילנא לי' לצורבא מרבנן לדינא דחביב עלי כגופאי ואין אדם רואה חוב לעצמו הרי אע"פ שהוא חייב באמת אינו רואה עליו חובה שמחמת קירוב הדעת והחביבות מוצא מקום ללמד זכות משא"כ למי שאינו חביב עליו כ"כ הי' מלמד חובה וכמ"ש וכל יצר מחשבות לבו רק רע כו' וע"ז נמשך ויאמר ה' אמחה את האדם כו' הרי מחמת זה שיצר מחשבות לבו רק רע נמשך ללמד חובה ואח"כ בפ' נח כתיב ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו הרי שמסברא זו עצמה שיצר לב האדם רע מצא ללמד זכות שלא יוסיף לקלל את האדמה בעבור האדם והיינו לפי שהי' התגלות מדת החסד ע"י וירח ה' את ריח הניחוח שבקרבן שהקריב נח המשיך גילוי מדת החסד ללמד זכות בזו הסברא עצמה שנמשך תחלה ללמד חובה ע"י מדה"ד. וזהו ענין החילוק בין ב' בחינות השגחות הנ"ל

שו"ה ויחי, נדפס: „משוטטים", וצ"ל: „משוטטות". — הגהת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע. שו"ה „המק"מ שם". בדפוס ראשון ליתא תיבות אלו.
שו"ה נק', נדפס: „רמ"ז ע"א". ובדפו"ר: „רמ"ו ע"ב".

(ועמ"ש במ"א ע"פ לעשות הישר בעיני ה' אלקיך). וזהו פי' ארדה נא. כי צעקתה היא הבאה מלמטה למעלה שהוא בחי' גבורות ואו"ח ולזה נאמר ארדה נא לשון ירידה הוא מלמעלה למטה דהיינו בחי' או"י שהוא בחי' חסד להשגיח במדת החסד ללמד זכות. וארא הכצעקתה הבאה אלי עשו דהיינו אם עוונם גדול מנשוא כ"כ עד שגם ע"פ החסד לא יוכל למצוא זכות אז כלה. ואם לא. פי' אולי ע"י החסד יוכל ללמד זכות כו'. וז"ש במדרש ארדה נא ממדה"ר למדה"ד ובזוהר דק"ה ע"ב ארדה נא מדרגא דרחמי לדרגא דדינא ר"ל להמשיך רחמים ממדה"ר אל בחי' מדה"ד ואראה כו'. והנה רש"י פי' בחומש ארדה נא למד לדיינים שלא יפסקו דיני נפשות אלא בראיה. והענין דאיתא בת"ז ואלין עשר ספירן אינון אזלין כסדרן חד אריך וחד קציר וחד בינוני. פי' כי ע"ס נחלקי' לג' קוין קו הימין חח"נ נק' חד אריך כי החסד נמשך ומתפשט יותר ולכן גמ"ח בין לעניים בין לעשירים הרי שהחסד מתפשט יותר מהרחמים שעל העשיר אין שייך רחמנות כ"א על העני. וקו השמאל בג"ה נק' חד קציר שאינו נמשך כ"א למי שהגון ביותר. וקו האמצעי נק' בינוני שמרחם על מי שנופל רחמנות. והנה יש ראיה ושמיעה הראיה נמשך מבחי' חכמה קו הימין ושמיעה מבינה קו השמאל. וכנודע מענין ראובן ושמעון ולכן הראי' היא מלמעלה למטה והשמיעה ממטה למעלה שהאותיות מתעלים ונכנסים לאוזן השומע ולזה ג"כ הראי' נשפלת למטה יותר מהשמיעה שרואה דבר גשמי משא"כ השמיעה היא רק קול ודבור כי הראי' היא מבחי' חד אריך וכנודע שיסוד אבא אריך כו'. וזהו מ"ש ארדה נא ואראה כי הכצעקתה הבאה זהו כמו בחי' שמיעה שמבחי' בינה ולכן היא הבאה מלמטה למעלה והוא בחי' קו השמאל אבל ארדה נא ואראה בבחי' ראיה שהוא בחי' חסדים כו':

פרשת חיי שרה

(ענין שדה המכפלה)

יגלך לן טעמיה כו'. הנה מילוי ה' היא בה' אחרת והיא בחי' כפילא כנודע מענין מערת המכפלה שהיא ה' אחרונה דשם ב"ן כו'. והענין יובן בהקדים להבין ענין האכילה כי הנה עיקר האכילה להיות כי מן המאכל נעשה חלב ודם והדם הוא הנפש וחיות האדם שמקבל הכבד הדם מן המאכל ושולח ללב ולמוח דתלת שליטין אינון בעלמא כבדא ולבא ומוחא כו'. ועי"ז מתעלה המאכל שנעשה ממנו לב ומוח האדם ועי"ז מתחזק לבו ומוחו בעבודת ה' שבלבו בהתלהבו' כרשפי אש שנעשה בכח האכילה שבלא אכילה הי' מתחלש כו'. וגם מוחו נעשה חזק להתבונן בגדולת ה' כו' וזהו ענין בירור שמן המאכל נעשה אדם. אך כ"ז הוא בימות החול אבל בשבת בורר אסור אלא האכילה היא יותר עליונה בבחי' המשכה מלמעלה וקראת לשבת ענג. אז תתענג על הוי"ה. כי הנה כתיב אחור וקדם צרתני אחור למע"ב כו' שהמאכל כמו שהוא למטה בירידתו בשבה"כ הנה האדם הוא בבחי' קדם שהמאכל הוא מתברר ע"י האדם אבל בשרשו למעלה הוא מעולם התהו לפני מלך מלך לבנ"י אלא שאח"כ וימלך וימת. וימת וימלך כו'. אך מ"מ נראה ששרשו יותר גבוה מהאדם שהרי המאכל הוא המחי' את האדם. והאדם הוא מקבל החיות מן המאכל לפי שהוא בבחי' אחור למע"ב כו' ובשבת שהוא זמן עליית העולמות מתעלה המאכל כמו שהוא בשרשו ונמשך ממנו חיות להנפש מלמעלה למטה ע"י י"ב לחמים כו' וזהו ענין צדיק אוכל לשובע נפשו כי יש ב' אכילות הא' הוא לשובע נפשו. והב' הוא ובטן רשעים תחסר. לשובע נפשו הוא חיות הנפש הבאה מלמעלה. ובטן רשעים כו' היינו כי רשעים הם החיצונים וע"י האכילה מבררים מהם חיל בלע ויקיאנו כי בכל מאכל יש תאוה שהוא שרש הקליפה וע"י שנכלל בגוף האדם ונעשה ממנו דם הנשלח ללב ומוח מתהפך לטוב בקדושה ע"י חיזוק הלב ומוח בעבודת ה' ועי"ז לוקח ממנו החיות שבזלעו"ז וזהו ובטן רשעים תחסר שנחסר החיות שבלעו. ומבטנו יורישנו אל. והנה האכילה שבחול שהיא בבחי' בירור הוא להיות ובטן רשעים תחסר. אבל האכילה שבשבת היא המשכה מלמעלה לשובע נפשו מחמת המאכל כמו שהוא בשרשו למעלה קודם שנפל בשבה"כ שאין בו בירור. וכמ"ש בזוהר פרש שבתכם לא קאמר שמה שנעשה מלמטה למעלה ע"י בירור כמו בימות החול יש בו פרש שהוא פסולת שהמובחר שולח ללב ולמוח והפסולת יורד למטה בקרביים ובני מעיים כו' וזהו הבירור אבל בשבת שהוא נעשה מלמעלה למטה אין בו פסולת כלל כי הפסולת הוא מעה"ד טו"ר ולמטה נעשה טו"ר בכל הבחי' ע"י אכילת אדה"ר מעה"ד טו"ר וגם בכל אדם יש תערובת טו"ר כו' רק שאינו שוה בכל נפש יש שטוב שלו מרובה כו' וכן יש שטוב שלו הוא בבחי' זו כו' אבל בשבת אז תתענג על ה' למעלה מעה"ד ולא יגורך רע כלל. רק ביו"ט כתיב פרש חגיכם לפי שביו"ט יש בו קצת בירור שהרי הותרה בו מלאכת אוכל נפש כאפיה ובישול כו' ואינו אסור רק קצירה וזריעה וחרישה כו' ולפי שהותרו קצת מלאכות באוכל נפש יש בו בירור ושייך פסולת והתקון הוא למחדי למסכני. כי שעת שמחה היא לשמח את הכל וכמ"ש ושמחת בחגך אתה והלוי והגר כו' לפי שהשמחה היא בחי' המתקת הדיניז וצריך לשמח את כולם שיהיו כולם נכללים בבחי' שמחה. וכנודע ממי שהוא בשעת שמחה שאז רוצה שיהיו כולם שמחים שבזה נמתק הדין מאחר שמשוה את כולם. אבל מאן דלא יהיב למסכני כו' אין הדין נמתק ונשאר הפרש ולכן העונש הוא מדה כנגד מדה שנותנין לו הפרש כי הוא גרם שישאר פסולת הפרש בעבור שלא המתיק הדין. וזהו ביו"ט אבל בשבת אע"ג דלא יהיב למסכני אין עונשו רב כי בשבת אין פרש כלל לפי שהוא רק בחי' המשכה שמלמעלה דלא יגורך רע כלל. והנה המשכה זו היא בב' בחי' כפילא וקלישא. פי' קלישא היא המשכת יודי"ן וויי"ן שמיו"ד נעשה וי"ו שהיו"ד עצמה נמשכה ונעשית וי"ו. כי לפי שהיו"ד הוא בחי' צמצום לכן יכול להיות ממנה המשכה בבחי' וי"ו מן היו"ד עצמה אבל הה' שהיא התפשטות אורך ורוחב. ואין התפשטו' אורך ורוחב שלמעלה יכולה להתגלות למטה כמו שהוא למעלה בבחי' אורך ורוחב עד אין קץ כו' אלא ההמשכה היא בבחי' ה' אחרת למטה והיא בחי' המילוי של ה' דהיינו כח הה' שהי' בהעלם למעלה. כי לעולם המילוי הוא מה שבהעלם ומה שבהעלם למעלה יצא מההעלם אל הגילוי למטה. והיינו בחי' כפיל' שהיא בחי' מילוי ההי"ן כנודע מענין המכפלה. אך כ"ז הוא שאנו מקבלים ההשפעה ע"י י"ב לחמים בזמן הזה אבל לע"ל יגלה לן טעמיה דבתריסר נהמי כו' ואזי לא יהיה בחי' כפילא כו' רק הה' עצמה שלמעלה יהי' לה גילוי למטה ג"כ ע"י כי יגלה לן טעמיה כו' וכמ"ש ביום ההוא יהיה כו':